

EDUCAR EN VALORS: EDUCAR EN LLIBERTAT

"Sereu lliures de veritat, no quan els vostres dies estiguin lliures d'esment i les vostres nits buides de necessitat i pena.

Sinó, més bé, quan la necessitat i l'angoixa envoltin la vostra vida i, no obstant això, sigueu capaços d'eleva-vos par damunt d'elles nus i sense lligams" (Khalil Gibran)

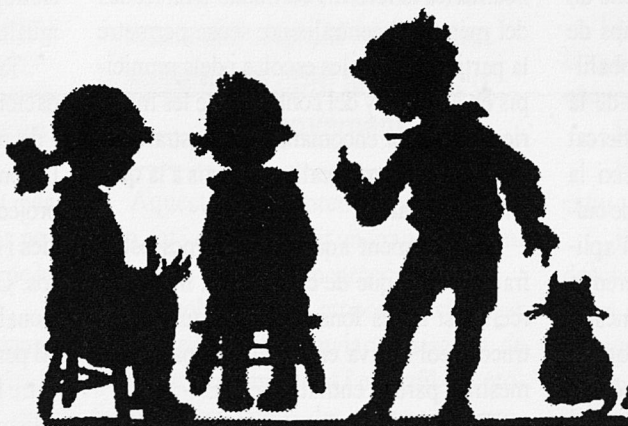
Francesca Ensenyat, mestra i psicòloga infantil

A l'escola, avui més que mai, ens plantejam seriosament el tema de l'educació en valors, valors que ajuden als nins en el seu desenvolupament global de la personalitat tant a nivell intel·lectual com afectiu, psicomotriu, social, ètic o moral. I dic ara perquè si els mestres ens limitam a ensenyar als alumnes continguts concrets de matemàtiques o de llengua, que fins fa uns anys era una de les poques, per no dir l'única via d'aprendre aquests coneixements, avui en dia estam en desavantatge. Pensem en els ordinadors domèstics, els jocs didàctics o els mitjans de comunicació, qualssevol d'aquestes vies és molt més atractiva i posa en desavantatge qualsevol mètode, per molt innovador que sigui, desenvolupat en una escola amb trenta alumnes de mitjana i un pressupost escàs per a materials curriculars.

Educació en valors repta els mestres a una tasca més complexa, més difícil, però també amb una gran quantitat de connotacions positives que ens facin sentir forçats per la nostra tasca quotidiana, ajudant al desenvolupament d'una societat progressista i que permeti tractar els alumnes des d'una dimensió de persona i no com a simples expedients acadèmics.

Educació en valors implica educar en i per a la llibertat, educar per a la justícia i la solidaritat, educar per a la pau...

I tots ens preguntem: i... com s'educa en valors?. Probablement la majoria de nosaltres no haguem tingut els models més adequats que ens servissin d'exemple per



ara poder imitar els seus mètodes o conductes. Els mestres d'avui som mestres formats per un passat bastant diferent a la realitat actual de la societat i, per altra part, hem de formar les persones que constituïran la societat d'un futur no molt llunyà. Per això és normal que ens preguntem: com educar?, com educar en valors?, com formar persones en un procés de maduresa que els permeti viure en llibertat?... Per tot això

també és normal que entrem en crisi personal, la majoria de vegades quan veim que el sistema ens imposa un canvi i no tenim altra cosa que la il·lusió de fer un treball ben fet i la seguretat que la nostra tasca és fonamental en la societat en què vivim.

Començar a treballar en un nou canvi implica treballar amb els alumnes de persona a persona on aspectes tals com la comunicació o l'escolta activa siguin els esglaons bàsics que formaran la cadena d'un procés que permeti als alumnes d'aprendre a decidir de manera responsable, que en definitiva és aprendre a actuar com a éssers lliures.

En parlar de comunicació no em referesc al procés bàsic de relació interpersonal sinó a la comunicació que té en compte tres aspectes bàsics: efectiu (expressió de sentiments), informatiu (el més utilitzat) i el de demanda (que té en compte les expectatives i necessitats del receptor).

En parlar d'escolta activa s'ha de fer des del marc de l'empatia, o capacitat per posar-se en el lloc de l'alumne i veure el món com ell el veu. Des del marc del respecte i l'acceptació mitjançant l'estima de la dignitat i el valor dels nostres alumnes, reconeixent cada un d'aquests com a persones distintes i autònomes, amb capacitats latents o manifestes per resoldre els seus problemes. Per últim, és des del marc de l'autenticitat que es pot dir que una persona és plenament ella en les diverses àrees de la seva conducta; allò que diu estarà d'acord amb els seus sentiments, és ser sincer i honrat amb un mateix.

Tenir aquests objectius en les escoles actuals enriqueix plenament la tasca del mestre, moltes vegades desvalorada. Enriqueix perquè aquest treball i la preparació que se'n exigeix, professionalitza i humanitza; característiques essencials i, a la vegada escasses, de la nostra societat. □